

2.6. MODELS DE COMPORTAMENT SOCIAL I EDUCACIÓ AMBIENTAL

2.6.1. PARTICIPACIÓ CIUTADANA EN LA PRESA DE DECISIONS LOCALS

La participació ciutadana en la presa de decisions locals es limita actualment a les vies oficials, presentant al·legacions als projectes que es posen a exposició pública. La creació del Consell Municipal Ambiental, encara en projecte, augmentarà la participació dels artesencs en la presa de decisions locals.

Per altra banda, hi ha grups de pressió en la presa de decisions locals:

- Grup Ecologista Formació Artés. Aquest grup incideix en els temes ambientals del municipi.
- Associació de botiguers d'Artés (UBA). Intervenien en temes de recollida de residus, il·luminació de Nadal.
- Associacions de veïns.
- Grups polítics. El grup polític a l'oposició (CiU).

2.6.2. ORGANITZACIONS I ASSOCIACIONS DE CAIRE AMBIENTAL

Artés disposa de dues organitzacions de caire ambiental.

- **GEFA: Grup Ecologista Formació Artés**

El Grup Ecologista Formació Artés (en endavant GEFA) funciona des de finals d'estiu del 2001, any en què els quatre membres fundadors del grup van començar a reunir-se. En l'actualitat el grup no és actiu, i fa prop d'un any que pràcticament no funciona.

No es tracta d'una entitat jurídica, ja que no disposa d'estatuts.

- **Associació de Veïns d'Artés**

Dins l'estructura d'aquesta associació hi ha una branca de medi ambient. Aquesta AV s'ha posat en contacte amb el GEFA per tal que els assessorin en temes ambientals.

2.6.3. ACTIVITATS D'EDUCACIÓ AMBIENTAL REALITZADES AL MUNICIPI

○ ACTIVITATS IMPULSADES PER L'AJUNTAMENT

L'Ajuntament d'Artés ha impulsat diverses activitats relacionades amb el medi ambient, en les quals s'ha informat els ciutadans sobre temes diversos.

SENSIBILITZACIÓ AMBIENTAL

- **“Petit Manual Sostenible”**

El maig de 1999 la regidoria de Medi Ambient de l'Ajuntament d'Artés va editar i distribuir a totes les cases un manual de bones pràctiques aplicables a la llar i així aconseguir un municipi i una casa més sostenibles: estalvi d'aigua, estalvi d'energia, conducció i manteniment de l'automòbil, l'alimentació ...

El manual va ser presentat a Artés pel Diputat President de l'Àrea de Medi Ambient de la Diputació de Barcelona.

S'adjunta un exemplar a annex 12

- **Mostra d'energies renovables**

Mostra situada davant de l'IES Miquel Bosch i Jover al llarg dels dies 15-19 d'octubre del 2001. Aquesta mostra la van visitar tant els alumnes de l'IES com d'altres centres escolars del poble, i va restar oberta a la població tots els dies a partir de les 6 de la tarda.

RECOLLIDA SELECTIVA DE RESIDUS

- **Díptic informatiu del servei de recollida d'escombraries**

Díptic repartit a la població d'Artés al llarg del 1992. En aquest díptic s'hi recull la normativa del servei per a les deixalles d'origen domèstic, les de locals comercials i industrials, la recollida de trastos, l'abocador de runes i terres i la recollida selectiva de vidre.

S'adjunta exemplar a annex 14

- **“Ho tens a tocar al Bages”**

Campanya d'educació ambiental del Consell Comarcal del Bages, amb el patrocini del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya i 35 ajuntaments del Bages, realitzada el 1992.

Es va distribuir un tríptic que tractava de la separació del vidre i el paper, remarcant els avantatges de reciclar aquests dos materials, i donava alguns eco-consells sobre reducció de les escombraries que es generaven.

S'adjunta exemplar a annex 13

- **Tríptics “Recollida selectiva de residus municipals”**

El 1999-2000 es van deixar per les botigues del municipi, per tal que els habitants d'Artés els poguessin agafar, tríptics editats per Junta de Residus sobre la recollida selectiva dels residus municipals: el paper, el vidre i les llaunes.

S'adjunten exemplars a annex 15

- **“Mini deixalleria mòbil”**

Tríptic elaborat per la Regidoria de Medi Ambient de l'Ajuntament d'Artés per tal d'informar els ciutadans i ciutadanes sobre l'establiment de la mini deixalleria mòbil al mercat a partir del 4 d'octubre del 2000.

Aquest servei, realitzat fins poc abans de l'obertura de la deixalleria, el maig del 2003, es torna a realitzar des d'octubre del 2003.

S'adjunta exemplar a annex 16

- **“El Consorci som tots”**

Campanya informativa del Consorci del Bages per a la Gestió dels Residus, en la qual, al llarg del 2003, s'ha repartit un tríptic informatiu a tots els ciutadans i ciutadanes.

Aquest tríptic dóna quatre pinzellades sobre què és el Consorci, les infraestructures i inversions realitzades els últims 5 anys i la normativa que existeix. Incideix, igualment, en l'augment de la producció de residus i en les responsabilitats dels consumidors, els ajuntaments i el Consorci en la gestió d'aquests residus.

També informa sobre l'augment en el cost de tractar una tona de residus.

S'adjunta exemplar a annex 17

- **“La deixalleria”**

Tríptic informatiu repartit al llarg del 2003, elaborat per l'Ajuntament amb la col·laboració del Consell Comarcal del Bages i Junta de Residus.

En aquest tríptic s'informa els artesencs sobre la deixalleria municipal, què és, qui pot utilitzar-la, els beneficis que suposa la seva utilització, els horaris d'obertura i què s'hi pot dur. El tríptic incorpora també un plànol de la deixalleria.

S'adjunta exemplar a annex 18

- **Campanya “Al Bages Reciclem”**

La majoria dels municipis del Bages tenien transferides les seves competències en matèria de recollida selectiva al Consell Comarcal del Bages³³. La gestió d'aquest servei va ser cedida a l'entitat AMPANS, amb seu a Santpedor, per concurs públic, per 5 anys (fins el 2006).

En alguns dels municipis en què AMPANS realitza la gestió de la recollida selectiva de residus, s'han realitzat dins la campanya “Al Bages Reciclem” uns punts informatius, en els quals s'ha informat sobre la recollida selectiva realitzada per AMPANS, així com dels resultats obtinguts al llarg del 2002.

El dissabte 26 d'abril del 2003 es va realitzar el punt d'informació a Artés, aprofitant que al municipi es celebrava la Fira. En aquest punt es van repartir el següent material:

- Fulletó explicatiu del sistema de recollida i els mitjans utilitzats per AMPANS, així com de l'ampliació del servei. El fulletó informava també sobre les deixalleries obertes fins el moment (2002) a la comarca.
- Fulletó amb el recull de la quantitat de residus (paper i cartró, envasos i vidre) recollits a la comarca, amb un llistat de les quantitats recollides a tots els municipis en què AMPANS realitza la recollida.
- Imants per a la nevera amb informació del material que va a cada contenidor.
- Una bossa de roba: “al Bages reciclem”

S'adjunten exemplars a annex 19

○ ACTIVITATS IMPULSADES PER ENTITATS

FORMACIÓ ARTÉS

Aquesta organització, nascuda el 2001, ha realitzat diverses activitats al llarg dels seus anys de funcionament.

- **Campanyes de Nadal**

Realització de campanyes de Nadal en les quals s'han repartit fulletons informatius sobre algunes de les actituds que es poden millorar en aquestes dates.

- **Concurs del vehicle reutilitzat**

Concurs adreçat a les escoles, realitzat a la Fira del 2002. Posteriorment es va realitzar una exposició sobre el concurs.

³³ Des de l'1 de gener de 2004 les competències han estat transferides al Consorci del Bages per a la Gestió de Residus.

- **Astronomia**

S'ha realitzat una festa sobre astronomia, amb sopar, xerrada i observació d'estrelles.

- **Servei de gots reutilitzables**

Amb la col·laboració del Grup Ecologista l'Alzina del Bages, es van imprimir 5.000 gots reutilitzables amb el lema "Lluita per una Gavarresa més sostenible" i amb el logo del GEFA, l'any 2002. D'aquests gots, el grup ecologista se'n va quedar la meitat i el GEFA la resta.

Aquesta associació posa a disposició de qualsevol entitat que els necessiti, els gots reutilitzables.

- **Campanya per salvar el plataner de la rotonda de la carretera Manresa**

Campanya a favor de salvar un plataner que a causa de la construcció d'una rotonda a la carretera Manresa, a l'alçada del polígon, havia de ser arrencat.

La mobilització del GEFA juntament amb el Centre Excursionista d'Artés (presentació d'una instància a l'Ajuntament, recollida de firmes ...) va aconseguir que finalment el plataner fos replantat en una illeta del polígon industrial Santa Maria, al C/ Manresa, a l'alçada del C/ Joan Vila del Solés.

- **Aigua**

El GEFA està dins la Xarxa per la Nova Cultura de l'Aigua del Bages i també forma part de la plataforma "Nunca Mais" del Bages.

Dins la campanya per a la nova cultura de l'aigua es va presentar, juntament amb el GUA (Grup Unitari d'Artés) una moció, no acceptada per CiU.

PUBLICACIONS

- **Revista l'Artesenc**

Amb els articles escrits per diferents entitats i persones del poble a les seccions dedicades al Medi Ambient, "pel·lofes i pinyols" i "en marxa", la revista l'Artesenc ha dut a terme una tasca important de sensibilització ambiental.

Al llarg dels últims anys el Grup Ecologista Formació Artés ha elaborat articles de caire ambiental per a la revista, a la secció Medi Ambient o d'Informació Local, com ara:

- La il·luminació no fa el Nadal. Gener 2002
- Recollida selectiva i dades de recollida de l'any 2000. Consells sobre recollida selectiva a casa. Febrer 2002
- Criteris de sostenibilitat a l'hora d'organitzar una festa sostenible. Març 2002
- Xerrades organitzades per la Formació Artés. Economia versus ecologia, realitzada per Ramon Solà. Abril 2002

- Els arbres. Fa una relació i descripció d'arbres més destacats de l'interior del casc urbà. Maig 2002
- Article-denúncia per la canalització i coberta de torrents, arran del forat aparegut davant del Casal. Juny 2002
- El grup ecologista disposarà de gots reutilitzables. Octubre 2002
- El compostatge. Procés que es realitza de forma 'industrial'. Octubre 2002
- Veiem la llum?!?. Reflexió sobre il·luminació al Nadal. Novembre 2002
- Campanya en defensa del plataner. Petit recorregut excursionista. Novembre 2002
- Com fer un bon compostatge a casa nostra? Febrer 2003
- Consum de paper: paper reciclat i paper ecològic versus paper 'convencional'. Etiquetes ecològiques que identifiquen el paper ecològic. Març 2003

També hi han escrit altres persones del municipi, com és el cas de Josep Girabal:

- Els boscos d'Artés. Els boscos d'abans, el futur dels boscos del municipi, per què es crema el bosc? Gener, març i maig 2002
- La Font de les Tàpies i entorns (geologia i vegetació). Juliol-agost i octubre 2002
- La qualitat de les aigües (salinitat, duresa). Gener i Març 2003

També hi ha articles de Ramon Solà i Pere Bitriu:

- Hem passat la nit amb les cigonyes blanques!. Octubre 2001
- La tórtora turca, un ocell nouvingut a Artés. Novembre 2001

En la secció "pellofes i pinyols" es realitzen descripcions de plantes, amb hàbitat, floració, recol·lecció, utilitats medicinals, utilitats culinàries, recepta i observacions. Es tracta d'articles periòdics a la revista sobre plantes que es troben als entorns d'Artés.

En la secció "en marxa" s'hi descriuen passejades pels entorns d'Artés, destacant valors històrics i naturalístics de la caminada. Un exemple el tenim a l'article "Itinerari pel Torrent de les Tàpies", de Damià Vendrell publicat a l'Artesenc el febrer del 2002 o, a l'article del mateix autor, "Artés-Calders-Artés", publicat el febrer del 2003.

En la secció Bústia, l'Associació de Veïns d'Artés publica un article sobre les molèsties de contaminants atmosfèrics ocasionats per una indústria situada a l'interior del casc urbà: "Fa més de 15 anys que dura i no entenem per què". Abril 2002

- **Programa de la fira d'Artés**

La Fira d'Artés és un acte important que l'Ajuntament aprofita per publicar un programa en el qual, a més dels actes que es realitzaran al llarg de la Fira, s'hi publiquen diferents articles, alguns de caire ambiental, com ara:

- L'abastament d'aigua potable a la nostra vila. 1990
- Breu resum històric sobre l'aigua d'Artés. 1996
- Font de la Terma. 1997
- Obres de millora a les fonts del Purgatori. 2002
- Deixalleria d'Artés. 2002
- Deixalleria. 2003

Veure còpies dels articles esmentats a l'annex 20

CENTRES EDUCATIUS

El municipi d'Artés disposa de dues escoles, una de pública (CEIP Doctor Ferrer) i una de privada (Escola Vedruna d'Artés) i d'un institut públic (IES Miquel Bosch i Jover).

- **CEIP Doctor Ferrer**

Aquest centre inclou dins del temari de cada curs temes ambientals. No realitzen activitats d'educació ambiental a part del temari, sinó que en funció del tema tractat dins del curs ,en cada moment, escullen, si s'escau, una activitat a realitzar: sortides, xerrades, tallers...

- Fa uns 8 o 9 anys el centre va dedicar l'any escolar al Medi Ambient, tractant un ventall ampli de temes ambientals al llarg de l'any i realitzant una setmana intensiva amb debats, taules rodones i altres activitats. A partir d'aquest moment el centre comença a utilitzar paper ecològic.
- Xerrades: aquest any realitzarà una xerrada l'empresa Gas Natural als cursos de Cicle Superior (que tracten el tema de les energies alternatives), amb motiu de la portada de gas al municipi.
- Exposicions: realitzen visites a les exposicions que l'Ajuntament porta al municipi sobre temes ambientals.
- Aquest any escolar el tema central és el Fòrum de les Cultures. Alguns dels cursos tracten la sostenibilitat en el seu programa.
- Visites

- Visita a la depuradora. Cicle superior.
- Visita a la deixalleria. Encara no l'han realitzat, però la tenen prevista.
- Cada divendres els alumnes netegen el pati, recollint la brossa que s'hi ha llençat. Així mateix, quan les classes realitzen una excursió i mengen fora (en un parc, en un bosc ...) un representant de cada classe s'encarrega que l'espai que ocupa la classe quedi net. D'aquesta manera aprenen que la millor manera de mantenir net un espai és no embrutant-lo.
- Aquest any la decoració nadalenca del centre l'han realitzat els alumnes amb materials en desús: caixes de cartró, rotlles de paper de wàter i altres. Periòdicament els alumnes realitzen activitats amb materials d'aquest tipus.
- Al centre es realitza recollida selectiva de paper a totes les classes, així com també de piles.
- **Escola Vedruna d'Artés**

L'escola Vedruna treballa temes relacionats amb el medi ambient sobretot dins les àrees de naturals i socials. Aquesta escola ha realitzat i realitza diverses activitats relacionades amb el medi ambient.

- Xerrades
 - El Gas Natural, amb alumnes de 3r d'ESO.
 - La contaminació del mar Mediterrani, amb alumnes de Cicle Superior (5è i 6è de Primària).
 - L'aigua, és un tema treballat per tots els cursos de l'escola.
 - El sol, amb alumnes de Primària.
- Visites: el centre realitza visites a diverses instal·lacions relacionades amb el tractament de l'aigua i dels residus, amb alumnes d'ESO.
 - Abocador del Bages i planta de compostatge: 1r ESO.
 - Planta de reciclatge de frigorífics del Pont de Vilomara i Rocafort: 1r ESO.
 - Deixalleria: 1r ESO.
 - Planta potabilitzadora d'aigües de Manresa: 2n ESO.
 - Planta depuradora d'aigües residuals de Sallent-Artés: 2n ESO.
 - Museu de la Tècnica de Terrassa: 3r i 4t d'ESO.
- Crèdits de síntesi i crèdits variables
 - Crèdits de síntesi sobre l'aigua i crèdit "Jo reciclo, tu recicles", amb 2n d'ESO.
 - Crèdit de síntesi sobre les energies renovables, amb 3r d'ESO.

- Crèdits variables: “El sòl i l’agricultura”, amb 2n d’ESO; energies alternatives, amb 3r d’ESO; “El medi ambient”, amb 4t d’ESO.
- El centre ha participat en el concurs “El recorregut de l’energia”, organitzat per l’Institut Català de l’Energia per al curs escolar 2002-2003, amb una adaptació d’un aspersor de rec industrial a l’energia solar, realitzat per alumnes de 3r d’ESO.

- **IES Miquel Bosch i Jover**

El centre compta amb un Departament de Ciències Naturals que imparteix l’assignatura de Ciències de la Terra i el Medi Ambient. Per les dimensions del centre i els recursos que s’hi destinen és complicat mantenir una assignatura com aquesta, però hi ha una aposta per part dels professors per tal de continuar fent-la.

El centre realitza diverses activitats relacionades amb educació ambiental:

- Hort ecològic: durant uns 4 o 5 anys els alumnes del centre han cultivat un hort ecològic. S’han fet càrrec de l’hort els alumnes inclosos dins el que s’anomenen UAC (Unitat d’Adaptació Curricular), que treballen fent projectes. Actualment les UAC ja no es contemplen, de manera que el projecte de l’hort ja no es duu a terme.
- Sortides
 - Cada any els alumnes de 2n d’ESO fan una visita geològica a la Font de les Tàpies
- Visites
 - Des de fa uns anys el centre realitza amb els alumnes de 2n o 3r d’ESO una visita a la depuradora, que des de la seva obertura es realitza a la depuradora Sallent-Artés, situada al municipi de Sallent
 - En algunes ocasions s’ha visitat la planta de compostatge
 - No s’ha realitzat encara la visita a la deixalleria del municipi, però està previst fer-la dins d’aquest curs
- Setmana de la Ciència: el centre celebra cada any una Setmana de la Ciència en què es tracten tota mena de temes científics, inclosos els que tenen a veure amb el medi ambient. En aquest sentit, l’any 2001 el centre va acollir una mostra d’energies renovables.
- Crèdit de síntesi: “La millor neteja és no embrutar”. Sota aquest títol el centre ha elaborat un crèdit de síntesi que s’ha repetit fins el moment tres vegades.
- Treballs de recerca: alguns dels treballs realitzats fins el moment han tingut com a temàtica el medi ambient.
 - Estudi de plàncton de la Gavarresa
 - Estudi de qualitat d’aigua de la Gavarresa

- Estudi d'índexs d'erosió del terreny
- Mapa de sorolls d'Artés
- Biodiversitat d'insectes a la riera Malrubí
- Influència dels camps magnètics sobre el medi ambient

L'octubre del 2003 l'Institut va canviar d'ubicació, traslladant-se a un edifici nou al C/ Arquitecte Gaudí. El projecte de l'edifici comptava amb la instal·lació de plaques solars tèrmiques per escalfar l'aigua del centre. Aquest projecte no s'ha arribat a dur a terme.

2.6.4. EQUIPAMENTS DEDICATS A LA INFORMACIÓ I EDUCACIÓ AMBIENTAL

El municipi d'Artés no compta en l'actualitat amb equipaments dedicats a la informació i educació ambiental.